

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ЗА МАТЕРІАЛАМИ І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ НАУКОВЦІВ,
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ,
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
АСПІРАНТІВ,
МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

**25 ЖОВТНЯ 2024 Р,
М. ОДЕСА**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти,
аспірантів, молодих учених

(25 жовтня 2024 р, м. Одеса)

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 31 жовтня 2024 року)

Рецензенти:

Потапчук Т. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Сараєва І. В. – доктор філософії, завідувачка кафедри дошкільної і початкової освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Організаційний комітет:

Богущ Алла Михайлівна, дійсний член НАПН України, академік, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Березовська Людмила Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Попова Ірина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Діхтяренко Станіслава Вадимівна, викладач-стажист кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти: зб. наукових праць за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 25 жовтня 2024 р. / за ред. Л. Березовської. Івано-Франківськ : НАІР, 2024. 192 с.

До збірника увійшли тези доповідей учасників І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти». У роботах розглянуто освітні технології підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в сучасному інформаційному просторі; використання освітніх технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; зарубіжний досвід створення і впровадження освітніх інновацій у систему дошкільної освіти.

Збірник адресовано науково-педагогічним та педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, молодим ученим, усім, хто цікавиться проблемами сучасної дошкільної освіти.

Матеріали розміщено в авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів, їхню відповідність вимогам чинного правопису і достовірність фактів та статистичних даних несуть автори

дошкільної освіти мають сформовані навички оцінки і контролю в різних видах діяльності, але відсутній діагностичний інструментарій для їх виявлення.

Література

1. Баранова, В. В. (2014). Розвиток зв'язного мовлення старших дошкільників засобами образотворчої діяльності: автореф. дис. ...канд. пед. наук : 13.00.08. Одеса.
2. Бех, І. (2013). Курс на діяльнісно-компетентнісний підхід. *Дошкільне виховання*, (1), 2-5.
3. Богуш, А. (2013). Мовленнєвий портрет п'ятирічної дитини. *Дошкільне виховання*, (7), 6-10.
4. Шевчук, А. С. (2020). *Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях): навчально-методичний посібник*. Тернопіль: Мандрівець.

Оксана ЧЕКАН

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівського державного університету,
м. Мукачево (Україна)
e-mail: oksana.chekan010788@gmail.com

Неоніла ПАНЮЩИК

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
група ДО-2м(з)
спеціальність 012 Дошкільна освіта
Мукачівський державний університет, Україна

СЮЖЕТНО-РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНІЦІАТИВНОСТІ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Сучасні тенденції суспільного розвитку та процеси реформування дошкільної освіти вимагають її змістовного оновлення, що обумовлено дією таких нормативно-правових актів, як Закон України «Про освіту» (2017),

Закон України «Про дошкільну освіту» (2001), Закон України «Про охорону дитинства» (2001), Базовий компонент дошкільної освіти (2021), Національна доктрина розвитку освіти (2002) та Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки (2013).

Державний стандарт дошкільної освіти визначає дев'ять ключових базових якостей особистості, що мають бути сформовані в дошкільний період, серед яких однією з головних є ініціативність. Відповідно до пріоритетних завдань дошкільної освіти, питання розвитку ініціативності у дітей набуває особливої ваги в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

В умовах сучасного суспільства, яке зазнає швидких науково-технічних змін та характеризується високою конкуренцією, виникають нові соціально-трудова вимоги до громадян України. Сьогодні від особистості очікується не лише активна життєва позиція, але й новаторський підхід до діяльності, здатність швидко адаптуватися до соціальних трансформацій та ефективно вирішувати складні життєві ситуації. Це повинні бути особистості, які здатні проявляти ініціативу та досягати успіху в суспільному житті.

Питання виховання особистості в дошкільному віці були предметом досліджень таких науковців, як О. Кононко, С. Кулачківська, В. Кузьменко, С. Ладивір та інших. Сучасні фахівці в галузі дошкільної педагогіки, зокрема Г. Беленька, Н. Гавриш, О. Кошелівська, К. Крутій, Т. Поніманська, А. Сіренко та інші, наголошують, що формування базових якостей особистості починається саме з дошкільного віку.

Дослідження питання виховання ініціативності в старшому дошкільному віці є актуальним у зв'язку із суспільним запитом, а вибір цього вікового етапу зумовлений психологічними особливостями раннього розвитку особистості та підвищеною чутливістю нервової системи дитини до формування ініціативності. Теоретичний аналіз вказує на те, що ініціативність є однією з базових якостей, які забезпечують успішну соціалізацію особистості.

Філософське осмислення поняття «ініціативність» знайшло відображення у працях М. Бердяєва, М. Бубера, А. Камю, Г. Марселя, М. Мерло-Понті, К. Ясперса. Підходи до розуміння сутності та виховання ініціативності детально розглянуті в соціально-філософських дослідженнях діалектики творчості та самореалізації особистості, проведених В. Андрущенко, Л. Губернським, Н. Кухарєвим, А. Лопухівською, В. Огнев'юком та іншими.

Науковці розглядають сутність ініціативності з різних точок зору. Деякі дослідники трактують ініціативність як рису особистості (Н. Плотнік, О. Погоніна, О. Трошкін, В. Шапран), інші – як важливий аспект виховання в діяльності (В. Манько, Л. Новікова, С. Петухова, Г. Сорока) або як елемент вольових якостей (І. Бех, Т. Піроженко, В. Котирло, С. Кулачківська, С. Поліщук, О. Удіна). Окремі вчені пов'язують ініціативність з творчістю (І. Біла, Л. Божович, Л. Виготський, Д. Ельконін, А. Запорожець, О. Кононко, В. Котило, В. Кузьменко, А. Богуш, С. Сисоєва та інші). Деякі дослідники розглядають ініціативність як форму активності особистості (К. Абульханова-Славська, О. Погоніна, Н. Тертична та інші) або як одну з її характеристик (О. Поддьяков, О. Старинська та інші).

Механізм формування ініціативності нами був проаналізований з урахуванням досліджень І. Беха. Ми виділяємо такі компоненти в структурі ініціативності: когнітивний, емоційно-ціннісний та поведінково-діяльнісний. Формування ініціативності розуміється як процес, що включає засвоєння та усвідомлення змісту поняття ініціативності як особистісної якості, розуміння її проявів, виникнення внутрішніх прагнень, а також активні та самостійні дії, які включають внесення новизни та вольові зусилля, спрямовані на досягнення результату.

Проте, питання виховання ініціативності у старших дошкільників залишається недостатньо дослідженим. Відсутність єдиного визначення термінів «ініціативність» та «ініціативність дітей дошкільного віку» в теоретичних джерелах створює труднощі в розробці методологічного

інструментарію та визначенні сутності прийомів, методів і форм виховання цієї якості в умовах дошкільних закладів.

Для дітей старшого дошкільного віку найефективнішим засобом формування базових якостей, включаючи ініціативність, є гра. Виховний потенціал ігрової діяльності в контексті розвитку базових якостей особистості досліджено в роботах Л. Артемової, Н. Дятленко, О. Кошелівської, Л. Кравчук, О. Стаєнної та інших. Особливості розвитку ігрової діяльності вивчалися такими науковцями, як К. Карасьова, І. Карабаєва, Л. Лохвицька, Т. Піроженко, Д. Усик, А. Хаданович та іншими. Висновки дослідників свідчать, що найбільш ефективно ініціативність виховується в процесі сюжетно-рольової гри, яка є провідною діяльністю дошкільників (А. Бурова, Л. Виготський, Д. Ельконін, Р. Жуковська, О. Запорожець, К. Карасьова, С. Кондратюк, В. Котирло, Т. Поніманська, О. Усова та інші).

Психолого-педагогічні дослідження переконливо доводять, що сюжетно-рольова гра має особливий вплив на розвиток ініціативності та сприяє самореалізації особистості. Це пояснюється тим, що діти самостійно визначають мету, зміст і правила гри (Р. Жуковська, К. Карасьова, В. Котирло, Т. Піроженко, А. Люблинська, Д. Менджерицька та інші). Дослідники акцентують увагу на потенційних можливостях сюжетно-рольової гри в розвитку ініціативності (Л. Артемова, А. Бурова, Р. Жуковська та інші).

Аналіз сучасного освітнього процесу в закладах дошкільної освіти показує недостатнє використання можливостей сюжетно-рольової гри для розвитку ініціативності у дітей. Ефективність виховного потенціалу сюжетно-рольової гри знижується через застосування неефективних методів виховання та авторитарний підхід дорослих.

Література

1. Агіляр Туклер, В.В. (2017). Ініціативність як психолого-педагогічна характеристика особистості. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, V (52), Issue: 113, 7-11.

2. Богуш, А. М. (2010). (2-ге вид., доопрац.). *Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія*. Київ: Слово.

3. Богуш, А., Варяниця, Л., Гавриш, Н., Курінна, С., Печенко, І. (2006). *Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: монографія*. Луганськ: Альма-матер.

4. Рогальська, І. П. (2008). *Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві: сутність, специфіка, супровід: монографія*. Київ: Міленіум.

Інноваційні технології в дошкільній педагогіці.....	139
Чекан О., А. Ільницька.	
Формування позитивного ставлення дітей дошкільного віку до закладів дошкільної освіти: виклики та підходи.....	142
Чекан О., В. Лендел.	
Інтеграція гендерних принципів в освіту: виклики та перспективи для закладів дошкільної освіти	147
Чекан О., В. Ларівон.	
Формування оцінно-контрольної діяльності у дітей дошкільного віку: сучасні виклики та педагогічні стратегії	150
Чекан О., Н. Панющик.	
Сюжетно-рольова гра як засіб формування ініціативності у старших дошкільників: теоретичні аспекти.....	152

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ МЕТОДИК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Граб. О.	
Використання технології scampet у процесі підготовки майбутніх вихователів..	157
Листопад Н.	
Формування професійної культури майбутнього педагога в умовах цифрового середовища закладу освіти.....	161
Mardarova I.	
Digital technologies in the educational process	166
Чекан О., Д. Сікора.	
Освітні технології у процесі викладання методик дошкільної освіти у навчанні дітей з вадами мовлення	171
Чекан О., А. Штраус.	
Медіасвіт і діти дошкільного віку: формування культури споживання інформації з раннього віку	175

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТВОРЕННЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ У СИСТЕМУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Чекан О., О. Островка.	
Порівняльний аналіз зарубіжних інновацій у дошкільній сфері	179

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НАСТУПНОСТІ І ПЕРСПЕКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКАМИ ОСВІТИ

Сараєва І.	
Використання адаптивних освітніх технологій для забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою.....	183

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**«СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

**Збірник наукових праць
І Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої
освіти, аспірантів, молодих учених**

25 жовтня 2024 р.

За загальною редакцією Л. Березовської

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Друк цифровий.

Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. арк.11,16

**ВИДАВНИЦТВО
“НАІР”**

Івано-Франківськ, вул. Височана, 18,

Тел. (050) 433-67-93

email: fedorynrr@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

№4191 від 12.11.2011р.

